

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Sayı : OB.1367

7 Ağustos 2026

Konu : Şubat Depremleri Sonrası Açılan Tazminat Davalarında Sorumluluk Sınırlarının Tespiti ve Bilirkişi İncelemelerine Esas "Teknik Genelge" Yayınlanması Talebi Hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞINA

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler ile bunu takip eden kuvvetli artçı depremler ülke tarihimizin en büyük fiziksel yıkımlarına ve can kayıplarına yol açmıştır. Söz konusu depremlerin ardından adli yargı mercilerinde; Odamız üyesi inşaat mühendisleri aleyhine açılan tazminat davalarında adaletin tesisi; ilgili yönetmelik ile mevzuatın uygulayıcısı ve düzenleyici konumunda bulunan Bakanlığınızın teknik görüşlerine doğrudan bağlı hale gelmiştir.

Devam eden yargılamalarda yargı organları ve bilirkişi heyetleri, uyuşmazlıkların çözümünde doğrudan yürürlükteki mevzuatın kural koyucusu ve/veya denetleyicisi konumunda olan Bakanlığınızın teknik normlarını esas almak zorundadır. Teknik ve uzmanlık gerektiren düzenlemeler içeren mevzuat ile bu mevzuata dayalı olarak yürütülen süreçlerin; nitelikleri, teknik kapsamı ve uygulama biçimleri itibarıyla genel idari süreçlerden belirgin biçimde ayrılıyor olması ve kendine özgü, çok boyutlu uzmanlık gerektiren bir yapıya sahip olması nedeniyle yargılama süreçlerinde tereddütler yaşanmakta, bilgi ve uzmanlık eksikliği hatalı bilirkişi raporlarının tanzim edilmesine, hatalı sonuçlara varılmasına sebebiyet verebilmektedir.

Yapılarla ilgili davalarda görev alacak bilirkişilere yönelik detaylı usul esasları ortaya koyan herhangi bir genelgenin olmamasının, görüş veya uygulama birliği sağlanmamasında, eksik ve hatalı görüşlerin verilmesinde etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

Bakanlığınızca mevzuat uygulayıcısı ve yayımlayıcısı olarak konu hakkında bilirkişi heyetleri ve yargı mercileri için mevcut mevzuatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları içeren yol gösterici detaylı bir "Teknik Genelge" hazırlanması, mevzuatın yorumunda idari ve teknik tereddütlerin giderilmesi ve adaletin tesis edilmesi için büyük bir öneme sahiptir. Bu görüşler; mevzuatın karmaşıklığını gidermeli ve bilirkişi incelemeleri için standart bir teknik altlık oluşturarak adaletin tesisine katkı sağlamalıdır.

Üyelerimize yönelik devam eden yargılama süreçlerinde yaşanan teknik karmaşaların giderilmesi, mevzuattaki sınırların netleştirilmesi ve masumiyet karinesinin korunarak adil yargılanmanın sağlanabilmesi için; aşağıdaki konuların Bakanlığınızca aydınlatılacağı "Teknik Genelge" yayınlanması zorunludur.

- 1- Mevcut bir binanın inşa edildiği tarihteki deprem yönetmeliğine uygunluğunun ve deprem performansının değerlendirilmesi; çok detaylı inceleme, modelleme, hesap ve analizler yapılmasını gerektirmektedir. Bir binanın deprem sonrası hasarının tespit edilmesi ile inşa edildiği tarihteki deprem yönetmeliğine uygunluğunun ve deprem performansının değerlendirilmesi, birbirinden tamamen farklı teknik usul ve esaslar içeren işlemlerdir. Sadece hasar tespit sonuçlarına bakılarak inşaat mühendislerinin cezai veya idari açıdan kusurlu kabul edilemez. Bu teknik ve hukuki farka genelgede açıklık getirilmelidir.

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

- 2- On binlerce yapıda, kaçak kat eklenmesi, ek yapılması gibi binaya sonradan yapılan müdahaleler ile bakımsızlıktan kaynaklı sorunlar mevcuttur. Ayrıca hem deprem yönetmelikleri hem de deprem tehlike haritaları geçmişten günümüze birçok kez yenilenmiştir. Eski deprem yönetmeliği ve eski deprem tehlike haritası parametreleri ile yapılan binaların güncel deprem tehlikesine uygun olmadığı çok açıktır. Bu kadar köklü hesap değişikliklerine ve taşıyıcı sisteme sonradan yapılan müdahalelere rağmen binaların periyodik denetim ve bakımları konusunda gerekli hassasiyet gösterilip gösterilmediği değerlendirilmelidir. Burada bir ihmal veya denetim eksikliği, sorumluluk belirlemede çok önemli olacağından bu hususların tespiti için gerekli olan hususların teknik ve idari olarak açıklanması gerekmektedir.
- 3- Ruhsat ve eklerine aykırılık içeren, ruhsatı geçersiz hâle gelmiş veya uzun yıllar denetimsiz bırakılmış yapılarda oluşabilecek hasar ve yıkımlarda sorumluluğun kimlere ait olduğunun net bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Yapıya sonradan müdahale eden şahısların yanı sıra, bu durumlara karşı gerekli tedbirleri almakla ve denetlemekle yükümlü olan mercilerin— belediyeler veya Bakanlık—sorumluluk sınırları ortaya konulmalıdır.
- 4- Yürürlükteki Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği (TBDY-2018 ve önceki yönetmelikler), binaların tasarımında tek bir deprem yer hareketi düzeyini (özellikle DD-2'yi) mi esas almaktadır, yoksa birden fazla büyük deprem ile güçlü artçı sarsıntıların birikimli etkisini de dikkate almayı zorunlu kılıp kılmadığı hususunun net bir şekilde açıklanması gerekmektedir.
- 5- Mevcut deprem yönetmeliklerinde ardışık depremler ve artçı sarsıntıların yol açtığı birikimli hasara ilişkin açık bir düzenleme bulunmadığı göz önünde bulundurularak; bu teknik eksikliğin, yargılama süreçlerinde inşaat mühendislerinin sorumluluklarının belirlenmesinde nasıl yorumlanması gerektiğine ilişkin Bakanlığınızın görüşü genelgede net bir şekilde açıklanmalıdır.
- 6- TBDY-2018 uyarınca konut binaları için DD-2 düzeyindeki depremde bile binaların göçmeden Kontrollü Hasar performans düzeyini sağlayarak yapısal hasar alması beklenen bir durumdur. Ancak 6 Şubat 2023 depremlerinde olduğu gibi, birçok bölgede DD-2 düzeyinin üstünde, hatta DD-1 düzeyinin üstünde de etki yaratan depremler olduğundan, bu bölgelerde ağır yapısal hasar oluşması doğal bir süreçtir. Gerçekleşen ilk depremde performans düzeyini sağlayan bir binanın, daha sonraki deprem ve artçı sarsıntılar nedeniyle ağır hasar alması halinde proje müellifi ve denetçi mühendislerin sorumluluğunun yönetmelik hükümleri ve tasarım kriterleri açısından devam edip etmediği hususuna açıklık getirilmelidir.
- 7- İlk hasar tespitinde “hasarsız” veya “az hasarlı” olarak derecelendirilen binaların, daha sonra Rezerv Yapı Alanı uygulamaları kapsamında karot alınarak “ağır hasarlı” veya “riskli yapı” kategorisine alınmasının, Afetler Sonrası Bina Hasar Tespiti Yönetmeliği ve 6306 Sayılı Kanun çerçevesinde hangi hukuki ve teknik dayanaklara oturtulduğu hususu açıkça belirtilmelidir.
- 8- 20 Şubat 2023 artçısından sonra saha ekiplerince yapılan hasar tespit çalışmalarında; yapıda oluşan hasarın ne kadarının 6 Şubat ana şoklarından, ne kadarının ise devam eden artçılardan kaynaklandığının ayrı ayrı tespit edilmesi ve kayıt altına alınması yönünde Bakanlığınızca yayımlanmış bir genelge, teknik talimat veya idari zorunluluk bulunup bulunmadığı hususuna açıklık getirmelidir.

TMMOB

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

- 9- 6 Şubat 2023 ana şokları ile 20 Şubat artçısının birçok bölgede yönetmeliklerin öngördüğü DD2 düzeyini, bazı bölgelerde ise DD-1 düzeyini dahi aştığı veya zorladığı yönündeki teknik değerlendirmeler dikkate alındığında; meydana gelen hasarlar ile deprem ivmelerinin tasarım seviyelerinin üzerinde gerçekleşmiş olması arasındaki doğrudan ilişkinin ve bu durumun mühendislik sorumluluğunun tespiti üzerindeki belirleyici etkisinin vurgulanması gerekmektedir.

Yukarıda ayrıntıları açıkladığımız hususlar çerçevesinde; Odamız üyeleri hakkında yürütülen tazminat davalarında mühendislerin teknik sorumluluk sınırlarının net bir şekilde belirlenebilmesi, adil yargılanma hakkı ile masumiyet karinesinin korunması, hukuki güvenlik ilkesinin sağlanması ve adaletin tecellisi amacıyla;

- İlgili mevzuatın yorumlanmasına ve uygulanmasına ışık tutacak kapsayıcı bir "Teknik Genelge"nin Bakanlığınızca hazırlanarak yayımlanması,
- Hazırlanacak bu Genelgenin, yargılama süreçlerinde dikkate alınmak üzere Adalet Bakanlığına iletilerek yargı organlarıyla paylaşılmasının sağlanması,

Hususlarını bilgilerinize ve gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla,

Bülent TATLI
Genel Sekreter